

Eierskifter i norsk næringsliv: Omfang, markedsforhold og økonomiske effekter

MENON Business Economics

September 2010
Prosjekt utført for Nærings- og handelsdepartementet

MENON Business Economics

Eierskifter: Omfang, prognoser og effekter

- ❖ kartlegging av eierskifter i alle norske bedrifter med ansatte (ca 80.000) gjennom perioden 2000-2007.
- ❖ I løpet av perioden har ca. hver tredje bedrift skiftet eierskap (definert som bytte av største eier der ny eier får over 34 prosent av eierskapet).
  - ❖ Omfanget av eierskifter står i samsvar med enkle beregninger man har foretatt på EU-nivå.
- ❖ Om lag 25 prosent av verdiskapingen har skiftet eierskap gjennom perioden
  - ❖ => fokus på verdiskapende eierskifter kan gi store veldferdsgevinster
- ❖ Gjennom de neste ti årene vil vi kunne oppleve at over 40 prosent av bedriftene skifter eierskap.
  - ❖ => Behovet for eierskifter vil øke ettersom en voksende andel av befolkningen blir eldre.
- ❖ Studien viser at:
  - ❖ Eierskifter ofte bidrar til økt verdiskapingsvekst
  - ❖ Det er betydelige forskjeller i nye eieres evne til å skape verdier
  - ❖ => Stort potensial for økt verdiskaping gjennom gode eierskifter

2

MENON Business Economics

Markedet for eierskifter: Behov for offentlig medvirkning?

- ❖ Markedet er lite transparent
  - ❖ Preges særlig av selgers ønske om lav profilering og emosjonelle problemstillinger
- ❖ Markedet for store transaksjoner fungerer godt, men markedet skifte av eierskap i SMBer er dårlig utviklet
- ❖ I lys av potensialet for økt verdiskaping gjennom gode eierskifter foreslår vi at det offentlige utvikler tjenester som
  - ❖ gir eiere grundig informasjon om eierskifteprosessen,
  - ❖ kan bistå eiere med juridiske vurderinger,
  - ❖ kan bistå eiere med å finne riktige meglere og tilretteleggere som kan ta prosessvidere,
  - ❖ bidrar finansielt og kompetansemessig til å koordinere og styrke eksisterende markedsplasser som retter seg mot SMBer.

3

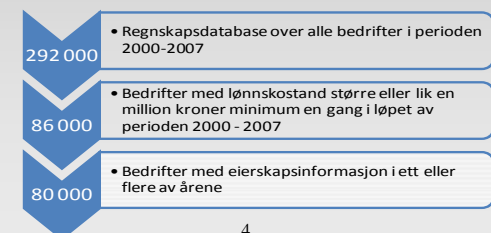
MENON Business Economics

Bedriftene og deres rolle i økonomien

Tabell 1a: Studiens dekningsgrad, mrd. NOK (2007)

	Antall	Andel	Verdiskaping (mrd NOK)	Andel	Ansatte (1000)	Andel	Lønnskost
Alle bedrifter i Norge	491,158	100%	1,607	100%	1,732	100%	680
Kun regnskapspliktige bedrifter	222,392	45%	1,370	85%	1,526	88%	712
Lønnskostnader > 1 mill.	68,945	14%	1,150	72%	1,441	83%	691
Bedrifter med eierskapsinformasjon	64,588	13%	1,088	68%	1,416	82%	532

Kilde: MENON bedriftsdatabase og nasjonalregnskapet (SSB). Tallene for alle bedrifter er basert på den del av økonomien som er markedsrettet.

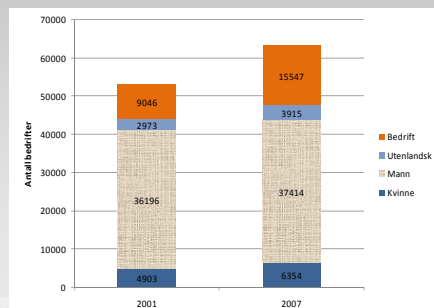
4

MENON Business Economics

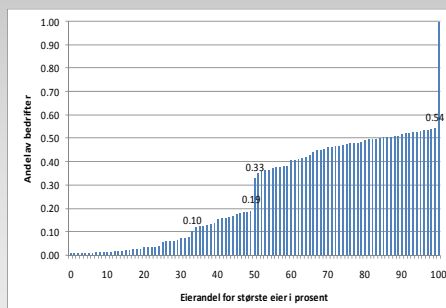
Kort om eierskap i næringslivet

- 10 prosent eies av kvinner, 60 prosent menn, 25 prosent bedrift og 5 prosent utenlandsk
- Eierskapet i næringslivet er konsentrert

Figur 2: Bedriftene fordelt på eiertype i 2000 og 2007

Figur 3: Bedrifter og deres største eier etter størrelsen på eierpost

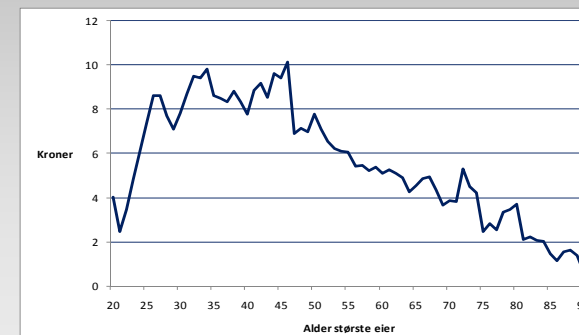
5

Eierskap, eldrebølge og verdiskaping:

Kan eiernes alder utgjøre et problem?

- ❖ Verdiskapingen målt som andel av selskapets egenkapital er fallende med alder.
- ❖ Med eldrebølgen vil et voksende antall bedrifter eies (og ledes) av eldre. Kan dette utgjøre et verdiskapingsproblem

Figur 3b: Verdiskaping per krone i bokført egenkapital (2007): 3-års glidende sentralisert gjennomsnitt

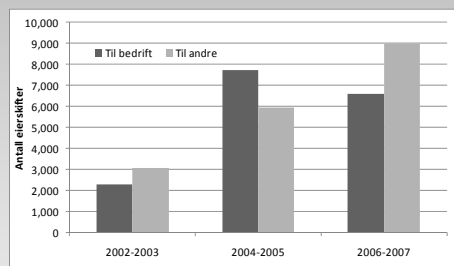

Eierskifter: Fordelt på eiertype og over tid

Fordeling av verdiskaping (2001-2007)

Gamle eiere	Nye eiere				
	Kvinne	Mann	Utenlandsk	Bedrift	Sum
Kvinne	1.5%	38%	0.1%	25%	7.9%
Mann	4.7%	20.4%	0.9%	25.5%	51.5%
Utenlandsk	0.0%	0.2%	0.9%	0.7%	1.9%
Bedrift	1.7%	15.6%	1.7%	19.8%	38.7%
Sum	7.9%	40.0%	3.6%	48.5%	100.0%

Figur 5: Antall eierskifter med bedrift eller andre som ny eier

Fordeling av verdiskaping (2001-2007)

Gamle eiere	Nye eiere				
	Kvinne	Mann	Utenlandsk	Bedrift	Sum
Kvinne	0.4%	1.1%	0.1%	1.7%	3.3%
Mann	1.5%	7.4%	0.9%	19.5%	29.3%
Utenlandsk	0.0%	0.1%	5.0%	5.2%	10.3%
Bedrift	0.9%	10.8%	7.7%	37.7%	57.1%
Sum	2.8%	19.4%	13.8%	64.0%	100.0%

7

Eierskifter: Størrelse på bedriftene

- ❖ Medianbedriften som skifter eierskap er større
- ❖ Det er spesielt bedrifter i segmentet 20-50 mill i lønnskostnader som skifter eierskap (25-50 ansatte)

Tabell 13: Antall og andel eierskifter gjennom perioden 2000-07 fordelt etter størrelsesintervaller målt i lønnskostnader (proxy for antall ansatte)

2007	Eierskifter	Andel eierskifter	Bedrifter	Andel bedrifter	Frekvens eierskifter
0-5 mill	5060	67.1%	50910	74.3%	9.9%
5-20 mill	1837	24.4%	13202	19.3%	13.9%
20-50 mill	435	5.8%	2699	3.9%	16.1%
50 + mill	209	2.8%	1722	2.5%	12.1%
Sum	7541	100.0%	68533	100.0%	11.0%

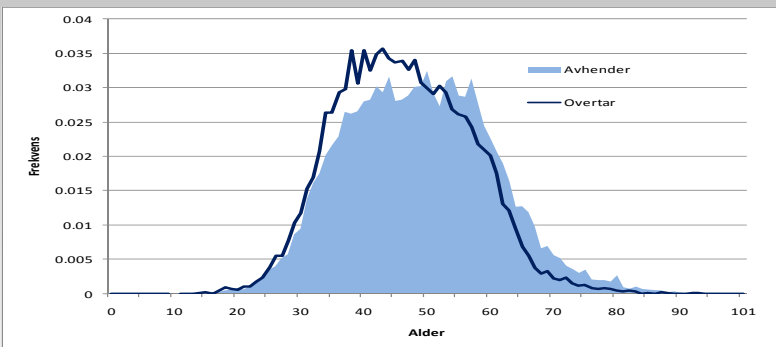

8

Eierskifter: Eierskifte og alder på eier

- ❖ Det er personer mellom i aldersgruppen 40-60 som dominerer markedet, både som overtaker og avhender
- ❖ Det er lite forskjell i alder mellom de som avhender og de som tar over

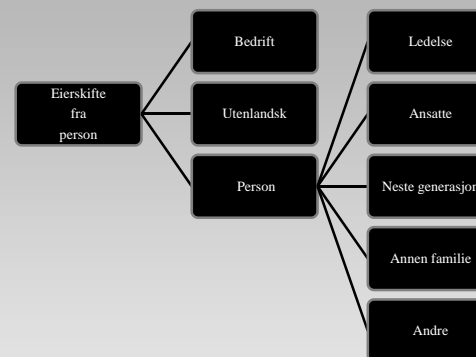
Personlige eierskifter og eiernes alder

9

MENON Business Economics

Familiebedrifter og generasjonsskifter

• Det finnes en rekke typer familierelaterte eierskifter.

• Bedrifter kan også overføres til søsken, ektefeller, fettere og lignende.

• Omfanget av generasjonsskifter er moderat. Ca 25 prosent av eierskiftene som foretas mellom personer kan knyttes til generasjonsskifter.

• Dette utgjør ca. 10 prosent av alle eierskifter. Vi ser

	Nye eiere		Sum
	Kvinne	Mann	
Gamle eiere	Kvinne	204	1498
	Mann	1277	
Total	298	1481	1779

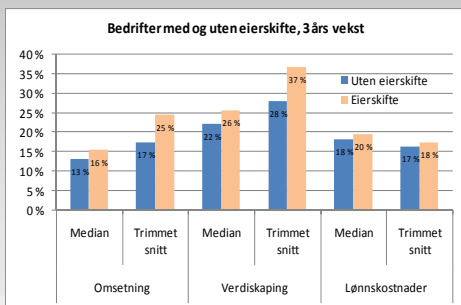
10

MENON Business Economics

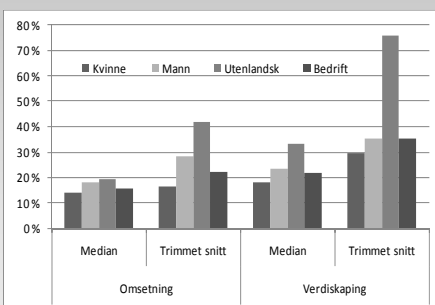
Hva skjer etter eierskifte?

- ❖ Man kan få et klart inntrykk av at bedrifter med eierskifter gjør det bedre.
- ❖ Og at utenlandske og bedriftseide bedrifter klarer seg best
- ❖ Men hvordan gjorde de det før eierskiftet?

Vekst i bedrifter med og uten eierskifter, 3 år etter eierskifte

3 års vekst i bedrifter med eierskifte, fordelt etter type eier

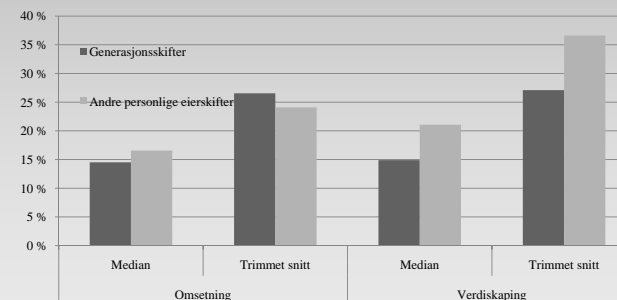
11

MENON Business Economics

Hva skjer etter eierskifte?

- ❖ Bedrifter med generasjonsskifter vokser marginalt svakere enn bedrifter med andre personlige overtakere.
- ❖ Men hvordan gjorde de det før eierskiftet?

Generasjonsskifter vs. andre personlige skifter, 3 års vekst i bedriften etter eierskiftet

12

MENON Business Economics

Effekter av eierskifte:

økonometrisk analyse av verdiskaping (diff-in-diff 3 år)

- Det er først og fremst når bedrifter tar over eierskapet at verdiskapingen øker.

Modeller	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Endring i 3-årig verdiskapingsvekst	OLS	OLS	H 2-trinn	OLS	OLS
				Kun eierskifter	Industri dummy
Omsetning(t)	0.086 ***	0.087 ***	0.060 ***	0.042 **	0.068 ***
Driftsresultat(t)	0.058 ***	0.057 ***	0.039 ***	0.086 ***	0.064 ***
Eierskifte	0.070 ***				
Ny eier kvinne		0.019	0.000	-0.185 ***	-0.128 *
Ny eier mann		0.010	-0.024	-0.196 ***	-0.154 ***
Ny eier utenlandsk		0.253	0.148	0.069	0.093
Ny eier bedrift		0.192 ***	0.141 ***		
Generasjonsskifter		-0.002	-0.016	-0.203 ***	-0.152 ***
Constant	7.022 ***	7.022 ***	5.981 ***	7.446 ***	7.589 ***
N	42503	41737	N	319808	1988
F-stats	220.33	93.81	Censored obs	278071	13.11
Prob>F	0.0000	0	Uncensored o	41737	0
R squared	0.0549	0.0558	Wald chi2 (5)	891.75	0.0799
Root MSE	.75381	0.75217	Prob>chi2	0	0.75125

13

MENON Business Economics

Effekter av eieregenskaper

- ❖ At ny eier også er leder slår ikke ut på verdiskapingsveksten
- ❖ Alder på ny eier er ikke signifikant
- ❖ Geografisk nærhet slår heller ikke ut
- ❖ Antall bedrifter i eierens portefølje og verdiskapingen i porteføljen slår ut positivt

14

MENON Business Economics